

Afetlerde Göçmen Kadınlar ile Grup Çalışması: Elbistan Örneği

Melihat DEMİRBILEK¹

GİRİŞ

Yaşam sürecinde beklenmeyen ve bireyin yaşamında kesintilere yol açan olaylar, insanları sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır. Bu tür olaylar küçük ölçekli olduğunda bireyler kendi baş etme becerileriyle çözüm üretebilirken, büyük ölçekli olduğunda bireysel çabaları yeterli gelmemekte; mikro, mezzo, makro düzeyde bütüncül desteklere ihtiyaç duymaktadırlar. Büyük ölçekli olaylardan biri de afetlerdir.

Afetler can kayıplarına, yaralanmalara, maddi hasarlara yol açan, ani gelişen; beklenmeyen olaylardır. Afetler büyük ölçekli travmatik olayların üç temel özelliğini yansıtır. İlk olarak, afetler büyük bir grup insanın zarar görmesine yol açar veya ölüm riski taşırlar. İkinci olarak, sosyal süreçleri etkileyerek hizmetlerin ve sosyal ağların aksamasına ve toplumsal kaynakların kaybına neden olurlar. Son olarak, etkilenenler arasında ikincil sonuçlar olarak tanımlanabilen zihinsel ve fiziksel sağlık sorunlarına yol açarlar. Afet sonrası yapılan müdahaleler, afetten kurtulanlara farklı aşamalarda yardımcı olmak amacıyla geliştirilmiş (Goldman ve Galea, 2014) olup, bu müdahalelerden biri de psikososyal destek uygulamalarıdır. Afetlerde psikososyal destek uygulamaları, afet sonrasında afetten etkilenen bireylerin, normal yaşantılarına geçişini hızlandırmaya yardımcı olan, olası afet acil durumlarla başa çıkma ve müdahale edebilme kapasitelerinin yanı sıra iyileşme becerilerinin de artırılmasına yönelik hizmetlerin bütünü (Alakara Özcan, 2018) olarak ifade edilebilir.

¹ Doç. Dr. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, Sosyal Hizmet AD., demirbilek@ankara.edu.tr

de depremde ailelerinde can kaybı ve yaralanma olmamasının da etkili olduğu düşünülmektedir.

Grup çalışması çok boyutlu ve kültürel faktörleri dikkate alarak (Yalım, 2021) bütüncül bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş, çalışma yalnızca oturumlarla sınırlı kalmamıştır. Grup oturumları dışında da üyelerin grup oturumlarında dile getirdikleri ve ağırlıklı olarak dil engeli nedeniyle ulaşmakta zorlandıkları hizmetlerle ilgili yetkililer ile bağlantı kurulmuş ve hizmetlere erişimleri sağlanmıştır.

Bu koşullar çerçevesinde genel bir değerlendirme yapıldığında grup çalışmasının en önemli katkısı kendi ifadeleriyle “*yalnız olmadıklarını, görüşmecinin uzaklardan gelip kendilerini dinlemeleri ve kendilerine değer verildiğini hissetmeleri*” olmuştur. Ayrıca deprem deneyimi, duygu ve düşüncelerin paylaşımı, depremle bağlantılı olarak göçmen olmaktan kaynaklı yaşadıkları sorun ve ihtiyaçların tespiti, üyelerin kendilerini açmaları, yeni üyelerle tanışarak sosyal çevrelerini genişletmeleri amaçları da büyük ölçüde gerçekleşmiştir. Ancak grup oturumlarından sonraki zamanlarda psikosozal destek amaçlı çalışmalara kapalı oldukları, bunda manevi/inanç yönelimli baş etme mekanizmalarının güçlü olmasının, dil engeli nedeniyle kapalı bir grup olarak kendi kendilerine yeten bir topluluk olmalarının etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

Göçmenin toplumda “öteki” olma konusunda kırılma oluşturacak temel unsur “dil”dir. Göçmenin içinde bulunduğu toplumun dilini konuşması onun eğitim, sağlık, istihdam ve diğer hizmetlere erişimini kolaylaştırmaktadır (Türkmen Birlik, 2021). Bu nedenle üyelerden alınan geri bildirimler doğrultusunda çadır kentte ve daha sonra yaşayacakları yeni yerleşim birimlerinde ev sahibi toplum üyeleriyle iletişime geçmeleri, ortak yaşantılar kurabilmeleri için Türkçe dil kurslarının açılması önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Afyonoğlu, M. F. (2021). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Göçte Kadınlar ve Aile. (Ed.Tahir Emre Gencer, Bekir Güzel). Göç: Göçmenlerle Çalışma ve Sosyal Hizmet içinde (ss.293-316). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Aker, A. T. (2012). Temel Sağlık Hizmetlerinde Ruhsal Travmaya Yaklaşım.1. Basım. Türk Psikiyatri Derneği.
- Alakara Özcan, G. (2018). Afetlerde Psikososyal Destek Hizmetlerinin AFAD'da Çalışan Sosyal Çalışmacılar Tarafından Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Ana Bilim Dalı.
- Başer, D. (2018). Grupla Çalışmanın Felsefi ve Teorik Temelleri. (Ed. Özge Özgür) Gruplarla Sosyal Hizmet içinde (s.27-47). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.

- Buz, S. (2004). Sığınmacı ve Mültecilerin psikososyal gereksinimleri. Umuda Doğru Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Yayını.
- Duyan, V. (2012). Sosyal Hizmet: Temelleri, Yaklaşımları, Müdahale Yöntemleri.2. Baskı. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği.
- Feyzal Kesen, N. (2018). Grupla Çalışmanın Tanımı ve Tarihçesi, (Ed. Özge Özgür) Gruplarla Sosyal Hizmet içinde (s.4-26). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Galea, S.,Nandi, A., &Vlahov, D. (2002). Theepidemiology of post-traumatic stress disorder after disasters. *Epidemiologic Reviews*, 24(1), 113-119.
- Goldmann, E., & Galea, S. (2014). Mental health consequences of disasters. *Annual review of public health*, 35, 169-183. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-032013-182435>.
- Kadushin, A., &Kadushin, G. (2016). Sosyal Hizmette Görüşme Teknikleri (Çev. Ed. Özlem Karakuş, Yalçın Özdemir). 1. Baskı, Ankara: Nika Yayınevi.
- Karataş, Z. (2017). Gruplarla Sosyal Hizmet. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- Kasatura, İ. (2019). Aile ve Grup Psikoterapilerinde Teori ve Uygulamalar. 1. Basım. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kirman, M.A., & Dölek, İ. (2021). Din ve Göç. (Ed.Arda Özkan, Gülşah Taşçı). Göç: Disiplinlerarası Bakış Açısıyla içinde (s.255-274). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Türkmen Birlik, P. (2021). Dil ve Göç. (Ed.Arda Özkan, Gülşah Taşçı). Göç: Disiplinlerarası Bakış Açısıyla içinde (s.27302). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yalım, A. C. (2021). Göç Süreçlerinde Ruh sağlığı ve Psikososyal Destek Hizmetleri (Ed.Tahir Emre Gencer, Bekir Güzel). Göç: Göçmenlerle Çalışma ve Sosyal Hizmet içinde (ss.221-239). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yolcuoğlu, İ. G (2014). Bireylerle, Ailelerle, Gruplarla ve Toplumla Sosyal Hizmet.8. Basım. İstanbul: Nar Yayınevi.